

Savu dzīves un dziesmu svētku stāstu stāsta
Mārīte Magone:

Maniem vecākiem bija mērķis – Smiltēnē uzcelt māju. Tāpēc, lai nopelnītu naudu, viņi aizgāja strādāt uz Dakstiem, laukos turēja govīs un vēl kaut ko. Tur aizvien tā māja stāv – liela, dzeltena. Vecāki strādāja veikalā. Blakus bija feldšerpunkts un dzīvokļi – feldšerei un tautas nama vadītājai. Labajā spārnā atradās bibliotēka. Augšā otrajā stāvā bija tautas nama zāle. Interesantākais, ka no tās zāles gāja trepes lejā uz koridoru – veikalnieku dzīvoklī, kur mēs dzīvojām. Baigi interesantā māja! Sākumā bija tāda Lidija tautas nama vadītāja. Viņa meklēja, kas māc spēlēt klavieres. Es jau tad mācēju. Tad es sāku spēlēt pavadījumu deju kolektīvam. Viņa teica: „Tu tak māki spēlēt, tu tak vari padziedāt dziesmas ar ansambli”. Tas bija vājrāts! Es mācījos 7.-8. klasē – un kādam tur mācīju dziedāt. Tad Rima Paleja (toreiz Vasiļjeva) atnāca par tautas nama vadītāju. Tur kaut kāda kapela vēl bija, tāds Ēķis no Ēveles brauca. Tas bija interesants laiks. Vispār kur man dūša bija, es nezinu!

Es par diviem momentiem savā dzīvē brīnos, par šo te, ka es maza meitene, būdama pamatskolniece, tiem ansambļiem spēlēju! Un otrs, ka es saņēmu lielu dūšu, kad nodibinājās Bērnu fonda nodaļa Valkā, uzņēmos vadīt bērnu invalīdu nometni Plāņos. Tur bija bērni ar epilepsiju, bija neirozes un viss kas tāds. Bet viss beidzās, paldies dievam, labi.

Atgriežoties pie skolas gadiem – vēlāk es pārgāju uz Strenčiem. 1. septembrī paziņoja, ka Strenčos atveras mūzikas skola. Es aizgāju un pieteicos. Spēlēju „Pie Dzintara jūras”. Šie visi smējās, bet komisija mani uzņēma, un es sāku mācīties mūzikas skolā.

Kad Valmierā mācījos vidusskolā, biju vairāk tendēta uz estrādi, darbojos „Kveldē” – bija tāds orķestris. Spēlēju pavadījumu deju kolektīvam. Piedalījās arī skolēnu dziesmu svētkos.

No 1966.-1970. gadam mācījos Liepājā par 1.-4. klašu skolotāju. Fakultatīvi ieguvu dziedāšanas skolotājas diplomu. Man laimējās piedalīties Tartu un Viļņā studentu Dziesmu svētkos.

Pēc institūta beigšanas sāku strādāt Plāņos kā skolotāja. Tur es pati vadīju sīkos ansamblīšus, duetus, trio, sievu ansambli, vīru ansambli, teātri spēlēju kā jaunā skolotāja. Nesen mana jaunības dienu draudzene no Plāņiem atsūta „draugos” vēstuli: „Tu zini, es biju Plāņu bibliotēkā. Tur ir izstāde par Plāņu vēsturi. Es tur redzēju tavu tēvu un mammu”. Viņi strādāja tur veikalā. Tas bija pirmais pašapkalpošanās veikals Valkas rajonā.

Tad es paliku ar pirmo bērnu stāvoklī. Pēc tam strādāju Smiltenes pievārtē divās skolās – Mežolē un Brantos. Mežolē es vadīju bērnu kori. Tur es trīs gadi nostrādāju – astoņgadīgajā skolā par direktori. Un tad man piedzima otrais bērns.

Tad, kad es ar otro bērniņu dzīvoju mājās Smiltē, mani uzaicināja dziedāt Smiltenes kultūras nama sieviešu vokālajā ansablī, ko toreiz vadīja Velta Spružinska.

Pa to laiku Mežoles skolu likvidēja, jo nebija bērnu vairāk. Bija ļoti grūti darbu dabūt, skolotāji nebija vajadzīgi. Man piedāvāja iet uz Brantu skolu par direktori, biju arī matemātikas un dziedāšanas skolotāja, vadīju kori.

No Brantu skolas man tādas mīļas atmiņas ir par „6. jūdzes” solistu Gedroviču Agri. Viņa mamma strādāja Brantu skolā par pavāri. Agris visu pēcpusdienu dzīvoja pa skolu. Un es arī, jo man bija jābraukā uz mājām Smiltē. Autobuss tajā laikā gāja ļoti vēlu. Un Agris tā gribēja dziedāt! Viņš bija absolūtais rūcējs. Tautas valodā runājot, viņš man tā kā ute nāca virsū: lūdzu, skolotāj, es gribu dziedāt, es gribu dziedāt. Es ar viņu individuāli strādāju, un viņš jau trešā gadā dziedāja kā dievs. Man bija divi tādi bērni – viņš un viena meitene Silvija. Korim bija trīs balsīgas dziesmas, un es varēju pateikt: Agrīt, tu tagad dziedī šītai dziesmai otro balsi, tu, Silvij, dziedī trešo balsi. Viņi tik forši bija! Skola bija maziņa, kādi 80 bērni tikai, toties koris bija tik foršs. Mēs taču iekabinājām lieliem korim. Pilnīgi brīnījās visi, kā var tādā mazā skoliņā tā dziedāt! Pirmos gados, kad Agris jau bija liels un uzstājās ar savu ansambli, mēs vienmēr samīļojāmies abi divi, bet, ja es biju ballē, viņš vienmēr pateica: es saku paldies savai pirmajai dziedāšanas skolotājai, kas man iemācīja dziedāt. Skolas laikos viņš sāka kaut ko pats plinkšķināt un, es viņam atļāvu. No sākuma citiem nervus sita, bet viņš jau tad meklēja skaņas.

Es arī, piemēram, negāju uzreiz mūzikas skolā. Vienkārši lauku klubiņā Dakstos apsēdos pie klavierēm un arī meklēju skaņas. Man viena sieviete tikai parādīja, kā var kreiso roku piesist klāt. Tā es sāku spēlēt, un tā es tagad tais tējas vakaros laižu.

Trīs nostrādātie gadi Brantu skolā katrā ziņā bija ļoti svētīgi. Tad es sapratu, kā ir strādāt. Tomēr pie sirds man tas direktora darbs nebija. Mani bija ievērojuši, jo mūsu

koris skatē guva labus rezultātus. Un strādājot par direktriši, kaut kāda vadošā darba pieredze bija uzkrāta. Laikam tāpēc mani uzaicināja strādāt uz Valkas rajona kultūras nodaļu par vadītāju. Tas bija milzīgs izaicinājums. Es pati nesapratu, ko es uzņemos.

Atnācu 1978. gada augustā. Nebija grāmatvežu. Inspektore Māra bija sanatorijā. Kultūras namā trūka kadri. Tie, kas bija, tie arī mīlēja ar daudz ko nodarboties. Vispār bija smagi. Tas bija smagākais posms – kad tu nevari sagaidīt dienai beigas, kad tu atbildi uz telefona zvaniem, uz kuriem tu nevari atbildēt un tev ir simtreiz jātvainojas, ka tu nesaproti un nezini. Man prātā, ka toreiz priekšsēdētāja vietniece bija Oleksenko Valentīna, kura ļoti mīlēja kontrolēt, cikos tu sāc un cikos tu beidz strādāt. Un tad viņa mani izsauca pie sevis un izvirzīja man tādus lielus mērķus attiecībā uz Valkas estrādi, ka tur vajadzētu kaut kādu tiltiņu. Es domāju – šausmas, kur es esmu iepērusies! Tā taču bija utopija un vēl šodien tāda tiltiņa tur nav, kā toreiz bija domāts. Tad es sapratu, kā tas ir, ka cilvēks izbauda savu varu, savu ietekmi, un tu tur sēdi tā, kā tāda maza niecība un vispār nesaproti, no kuras puses sākt domāt un runāt. Tāda sajūta toreiz bija.

Bet tad kaut kā pamazām nolasījās komanda. Es atceros, ka mums kultūras namā nebija, kas vada deju kolektīvu. Aizbraucām uz Rīgu un, kā šodien man acīs stāv skats, kultūras darbinieku tehnikumā pēdējā solā sēž Sallu Aija, toreiz Teimane Aija. Un es savā sintētiskajā kažociņā priekšā stāstu, cik Valkā ir interesanti, ka te ir Igaunija, un te var dabūt arī vīru igauni, kas vēlāk arī notika. Aijīte atnāca un, paskat, cik daudzus gadus labi un veiksmīgi nostrādāja. Riktīgs cilvēks!

Viens no pirmajiem lielākajiem darbiem man bija zonālo Dziesmu svētku organizēšana 1979. gada 17. jūnijā. Svētku programmas ievadvārdiem izvēlējamies aktrises un tā laika deputātes Veltas Līnes rakstītos vārdus.

Tolaik jau milzīgi gāja sacensība starp visiem pašdarbības kolektīviem. Es

tagad skaitļos nevaru pateikt, cik tad rajonā bija deju kolektīvu un koru, bet katrā ziņā tie 12 gadi, ko es nostrādāju kultūras nodaļā – tas bija laiks, kad ļoti svarīgi bija palielināt koru un deju kolektīvu skaitu. Tā viņi arī dabiskā ceļā vairojās. Tas nebija piespiedu kārtā.

*Korī dziedātājs manipulēt ir
garīgi darus cilvēkus, jo viņam
ir ko izteikt un viņš būs las izteikt
citiem to, kas viņš bagātīgi paliek
pāri pēc padarītā darba.
Dziesmā ir mūsu tautas dušele –
palīdz tiem, kas to izdēd Dziesmu
svētkos un ceļ to godā citu tautu
pulkā!*
Velta Līne

Visvairāk man ir prātā darbs ar virsdiriģentiem – ar Mednīti. Tad, kad Mednīts jau vecāks palika – kontakti ar Ērenštreitu. Es trīs gadus viņu lencu – saku, kā ir – kamēr viņš piekrita. Pateicoties šiem te visiem kontaktiem – pie mums atbrauca Pauls, atbrauca Dārziņa zēnu koris.

Veiksmīgs risinājums deju kolektīvu panīkumam bija, ka par virsvadītāju sarunājām Taisu Arumu. Tas bija fantastiski! Mums laikiem 19 deju kolektīvi bija rajonā. Tas bija vienreizēji! Protams, neaizmirstama bija tērpu gādāšana. Te bija ļoti lielas ambīcijas un risks no manas puses. Jo naudu tērpiem tad deva gan padomju saimniecība, gan rajona izpildu komiteja. Partijas komiteja uzskatīja, ka jābūt stilizētiem, skaistiem, plandošiem, sarkaniem brunčiem. Mēs atkal ar Brunhildīti (Brunhilde Pētersone) taisījām izstādes no vecmāmiņas pūra lādes – tieši ar tādu domu, lai pareizos tērpus nevis stilizētos izvēlētos. (Starp citu, ar Brunhildīti mēs atklājām Ielīcas, un „Saulītes” sievas bija tās, kas tur mēza un tīrīja, un to latviskumu centās radīt.) Un tad sākās šis milzīgais kukuļu došanas laiks un draugu iegūšana Rīgā. Es nestāstīšu, kā tas viss gāja. Bet katrā ziņā es kombinātā „Māksla” Rīgā biju savējā. Ar to es lepojos. Iegāju ražošanas daļā, uzliku uz galda savu dāvanīņu maisiņu un varēju ieiet austuvē un pateikt: „Meitenes, man vajag Vijiema brunčus 120 metrus”. Divu gadu laikā tas tika noausts. Tiešām, tā bija ārpriekšējā blatu sistēma, bet es iefiltrējos tur. Pirms tam mēs ar visiem deju kolektīvu un koru vadītājiem braucām uz vēstures muzeju un tais lielajos skapjos pētījām. Tur bija ārpriekšēgs skaistums, ko mēs redzējām! Pilnīgi tāds kaifs bija skatīt tos šatierus.

Šī te 1980. gada Dziesmu svētku grāmatiņa gandrīz pa lapiņai izjukusi no skatīšanas!

Rezultātā mūsu darbs tika arī novērtēts – mēs taču 1986. gadā dabūjām Vissavienības sociālistiskās sacensības uzvarētāja karogu. Par mums uzrakstīja grāmatā „Dziesmai līdzī skanēt” – par mums, par mūsu darbiniekiem, aprakstīti lielākie pasākumi. Tāds kā slavinājums gandrīz. Mēs arī prēmijas dabūjām. Ja mana alga bija 150 rubļi, tad prēmija bija veseli 80 rubļi.

Šis bija tas laiks, kad, man liekas, sāka mosties tā īstā nacionālā pašapziņa un tā varēšana – tieši caur šiem pašdarbības kolektīviem. Valkas rajons līdz tam nebija ne ar ko

īpaši izcēlies, bija tāds atkritiens bijis. Mēs – tā domubiedru grupa visu to pacēlām ar visām Mūzikas un Mākslas dienām, ar dažādiem foto plenēriem, kas tajā laikā bija. Ar „Ziemeļlatviju” kolosālākā bija tā aptauja, ko mēs ar Ventu kopā taisījām. Aicinājām cilvēkus rakstīt vēstules par kolektīviem, tas atkal bija kaut kas neparasts. Nebija jau tik milzīga masveidība, bet tas bija feini. Vēl es atceros, ka mēs taisījām pirmos nakts koncertus. Atceros saucās „Kad zvaigznes raugās lejup” – man liekas, no kaut kāda dzejoļu krājuma. Tas bija deju kolektīviem estrādē. Astoņdesmitie gadi – tas tak bija feini, bija uzplaukums.

No tiem laikiem man jāpiemin Skaidrīte, Tīruma Taņa, Smiltenes Lūšu Juris, kurš vairs tagad nav, Bērziņš Ivars, vecā režisorīte Duka Smiltenē, Strenčos Hilda – teātra režisore Ņikitina Hilda. Šeit Valkā tāds liels palīgs man toreiz bija Viesturs Miķelsons, Lauktehnikas pārvaldnieks. Viņš daudz palīdzēja ar transportu. Kultūras namā vispār visi darbinieki bija komanda. Janīna, kas tagad strādā Lapmežciemā, bija kultūras nama direktore. Ļoti grūti gāja, bet tiešām mēs nebija tādas savstarpējās intrigas. Tā pati Dreimane Anniņa. Viņi visi!

1990. gada Dziesmu svētki – tā jau bija kulminācija kolektīvu ziņā. Folkloras kopas jau sāka piedalīties. Ārprāts, kas te ir par masu – te jau šajā grāmatā „XX Vispārējie latviešu dziesmu svētki. X latviešu deju svētki” to var redzēt!

Kad runā par Dziesmu svētkiem, uzreiz nāk prātā arī nemītīgās rūpes, dažādu konfliktu likvidēšana, protams, bija arī alkohola problēma. Bija dejas līdz rītam, kas tagad vairs nav. Visskaistākais moments bija vienos svētkos, kad Juškevičs, saksofonists no Smiltenes (vairs starp dzīvajiem) sešos no rīta zem mana loga dzied: mīļā, mīļā, mīļā Magonīt, tavi vārdi izkaisīti vējā. Tas man ir tiešām kā saldais ēdiens palicis prātā. Un tās balles visas un tie saieti, tas pacēlums Rīgā, tie tiešām bija svētki! Bet man blakām bija ārkārtīgi lielas rūpes.

Tagad vairs nav tāda pacēluma. Toreiz tas bija pārdzīvojums man un ļoti daudziem – par cik mums bija nodibinājušies daudz jauni kolektīvi. Pilnīgi tā kā par bērnu var priecāties! Tie man bija visskaistākie gadi, tas ir skaidrs.

bijām domubiedri,

Valkas rajons	
1. organizācijas priekšsēdētāja padome	
1985. nodalījuma vadītāja L. Mičenko	
Kori	
1. dziesmu J. Erenštreits	
2. pagasta jauktais koris	T. Veimānis 36
3. pagasta jauktais koris	I. Lešmane 36
4. pagasta jauktais koris	S. Siliņa 61
5. pagasta jauktais koris	M. Miķelsons 35
6. pagasta jauktais koris	I. Rinkuse 35
7. pagasta jauktais koris	E. Čudars 50
8. pagasta jauktais koris	V. Dreimane 64
9. pagasta jauktais koris	T. Tīruma 49
10. pagasta jauktais koris	
11. pagasta jauktais koris	
12. pagasta jauktais koris	
13. pagasta jauktais koris	
14. pagasta jauktais koris	
15. pagasta jauktais koris	
16. pagasta jauktais koris	
17. pagasta jauktais koris	
18. pagasta jauktais koris	
19. pagasta jauktais koris	
20. pagasta jauktais koris	
21. pagasta jauktais koris	
22. pagasta jauktais koris	
23. pagasta jauktais koris	
24. pagasta jauktais koris	
25. pagasta jauktais koris	
26. pagasta jauktais koris	
27. pagasta jauktais koris	
28. pagasta jauktais koris	
29. pagasta jauktais koris	
30. pagasta jauktais koris	
31. pagasta jauktais koris	
32. pagasta jauktais koris	
33. pagasta jauktais koris	
34. pagasta jauktais koris	
35. pagasta jauktais koris	
36. pagasta jauktais koris	
37. pagasta jauktais koris	
38. pagasta jauktais koris	
39. pagasta jauktais koris	
40. pagasta jauktais koris	
41. pagasta jauktais koris	
42. pagasta jauktais koris	
43. pagasta jauktais koris	
44. pagasta jauktais koris	
45. pagasta jauktais koris	
46. pagasta jauktais koris	
47. pagasta jauktais koris	
48. pagasta jauktais koris	
49. pagasta jauktais koris	
50. pagasta jauktais koris	
51. pagasta jauktais koris	
52. pagasta jauktais koris	
53. pagasta jauktais koris	
54. pagasta jauktais koris	
55. pagasta jauktais koris	
56. pagasta jauktais koris	
57. pagasta jauktais koris	
58. pagasta jauktais koris	
59. pagasta jauktais koris	
60. pagasta jauktais koris	
61. pagasta jauktais koris	
62. pagasta jauktais koris	
63. pagasta jauktais koris	
64. pagasta jauktais koris	
65. pagasta jauktais koris	
66. pagasta jauktais koris	
67. pagasta jauktais koris	
68. pagasta jauktais koris	
69. pagasta jauktais koris	
70. pagasta jauktais koris	
71. pagasta jauktais koris	
72. pagasta jauktais koris	
73. pagasta jauktais koris	
74. pagasta jauktais koris	
75. pagasta jauktais koris	
76. pagasta jauktais koris	
77. pagasta jauktais koris	
78. pagasta jauktais koris	
79. pagasta jauktais koris	
80. pagasta jauktais koris	
81. pagasta jauktais koris	
82. pagasta jauktais koris	
83. pagasta jauktais koris	
84. pagasta jauktais koris	
85. pagasta jauktais koris	
86. pagasta jauktais koris	
87. pagasta jauktais koris	
88. pagasta jauktais koris	
89. pagasta jauktais koris	
90. pagasta jauktais koris	
91. pagasta jauktais koris	
92. pagasta jauktais koris	
93. pagasta jauktais koris	
94. pagasta jauktais koris	
95. pagasta jauktais koris	
96. pagasta jauktais koris	
97. pagasta jauktais koris	
98. pagasta jauktais koris	
99. pagasta jauktais koris	
100. pagasta jauktais koris	

Šovasar ar senioru kori piedalīšos Dziesmu svētkos. Pagājušajā pavasarī aprīlī mana dārza kaimiņiene Tīruma Taņa saka: „Klausies, Mārīt un Raimond, atnākat – pilnīga katastrofa! Vajag pirmos altos Vitai palīgā – uz skati padziedāt! Un vīru balsis vispār ir deficīts.” Nu labi! Kā tu atteiksi dārza kaimiņienei! Diezgan ātri tur iekļāvos. Pēc tam jau – Mārīt, aizej uz kombinātu, uzmēri blūzīti – skatei tak vajag! Beidzās skate, bija senioru svētki Salacgrīvā. Tie bija skaisti. Un tad nu tagad nāk lielais jautājums, kas tagad būs – blūze ir uzšūta, vīram veste uzšūta. Ko darīt rudenī, kad sākas atkal mēģinājumi? Protams, ka nāk delegācija pēc delegācijas – jums ir jānāk dziedāt. Tā trešdienās es regulāri eju uz mēģinājumiem. Ir pagrūti visu paspēt. „Nāburgos” es esmu pieradusi savu balsi laist vaļā. Korī ir pavisam cita specifika, ir jāpiemērojas, balstiņa jānolaiž, tās nianšes jāievēro. Man ir tā labā īpašība, ka es māku uztvert ātri otro balsi, dziedāt klāt.

Bet vispār mans lielākais pārdzīvojums bija 2003. gadā Dziesmu svētku laikā, kad es beidzu maģistrantūru universitātē. Izlaidums bija Dziesmu svētku laikā. Es pilnīgi pametu brīvdabas muzejā dziedāšanu. Vīrs bija pūtējos, viņam bija skaists Smiltenes pūtēju tērps. Un kā man LU aulā dziedāja koris – pilnīgi ārpus kārtas iznāca – Universitātes koris dziedāja apsveikumu. Viņi arī citiem dziedāja, bet man – viņi pilnīgi izlēca ārā. Mēs bijām divas tautas tērpos – bija vēl zengaliete viena. Cik daudzi fotografējās ar mani! Tas bija skaisti! Galvenais, ka tu esi tik daudz skatēs bijis un dzirdējis korus dziedam aulā. Un tagad – tev iedod diplomu Dziesmu svētku laikā tautas tērpā... Tas taču ir pārdzīvojums!

